

СТАНОВИЩЕ

от доц. Веселина Георгиева Иванова, доктор
Тракийски университет, гр. Стара Загора

върху дисертационен труд, представен за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура)“

на тема: „Жестомимична методология на тактико-техническата подготовка по борба за глухи“

Автор на дисертационния труд: ас. Денислав Йорданов Чамишки

Научен ръководител: доц. Лъчезар Стефанов, доктор

1. Професионални интереси и свързаност с темата на дисертационния труд

Като иманентна характеристика на спортно-тренировъчната дейност, общуването е базово средство за координация на взаимодействието между треньор и състезател. В работата с глухи спортисти продуктивното сътрудничество се гради на основата на специфична регулация на вербално-невербалния му израз и предполага необходимостта от разкриване на механизми за организационно-функционалното единство информация - комуникация.

Придобитият ценен опит от ас. Денислав Чамишки в реална професионална среда намира израз в представения дисертационен труд, чиято изследователска теза засяга неразработен аспект на проблема за усъвършенстване на учебно-тренировъчната и спортна дейност на глухи състезатели по борба, а именно - създаване и прилагане на единна система за жестомимична комуникация.

Безспорно е предизвикателството към научната общност дисертационният труд е новаторски по съдържание, реализация на изследването, с подчертана приложна стойност.

2. Придружаващи процедурата за защита на дисертационния труд административни документи

Административните документи, свързани и доказващи процесуалната валидност на процедурата, са подготвени в съответствие с академичните изисквания за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. методика на лечебната физкултура)“.

Приложени са три научни публикации, които отразяват изведените в научния труд основни теоретични и методически аспекти.

Форматът на дисертацията и авторефератът, който синтезирано представя структурата и съдържанието на дисертационния труд, отговарят на изискванията за такъв род научни разработки.

3. *Методология, структура и съдържание на дисертационния труд*

Общият обем на дисертационния труд е от 139 страници. Съдържателната част е онагледена с 30 таблици, 14 диаграми, 14 фигури, 10 фотоснимки, 24 кинограми и анкета на български, английски и руски език в приложение.

Постановъчната част е разработена върху анализа на 103 специализирани източника, свързани коректно с разглеждания проблем. От тях 73 са на кирилица, 21 - на латиница, основно на английски език, и 9 от интернет. Преобладаващо са обхванати издания от последните 10 - 12 години.

Изградена е правилна структура на дисертационното изложение: увод; в пет раздела основна част, съдържаща: литературен обзор, цел и задачи на изследването, методология, резултати и тяхното обсъждане, обобщени изводи и препоръки; заключение.

Изложението е осъществено чрез прилагането на последователен дедуктивен подход, насочен към разкриване на гносеологическите предпоставки за създаване на система за единна жестомимична комуникация.

Централно място в първи раздел е отделено на ключовото понятие „комуникация“ при хора с нарушен слух. Авторът е направил задълбочен анализ, отразяващ причините за глухота, нейните видове и степени. Компетентно са посочени различните подходи и системи за обучение на глухи деца. Разгледани в хронологичен ред на възникване, Денислав Чамишки представя същностните им характеристики, като извежда силните им страни и недостатъци.

Акцент се поставя върху жестомимичната реч, възприета в термините на универсална речева система за глухи и неговорещи хора, която, превръщайки се в разбираема в тази среда, подкрепя личностното развитие.

В параграф 1.4. е проследена появата и дейността на международните спортни организации, които провеждат първенства за спортисти със слухови нарушения.

Следващият параграф представлява поглед върху развитието на спорта сред състезатели с увреден слух в Р България. Посочени са многобройните успехи на българските състезатели по борба, постигнати на

олимпийски игри, световни и европейски първенства, съществен принос за които като треньор има и Денислав Чамишки.

С теоретична вещина в подраздел втори на първата част са разгледани възникването, формирането и значението на класификацията, систематиката и терминологията на спорта борба. **Конструктите са обсъдени професионално, с дълбоко познаване на същностните им характеристики, което е принос на дисертационния труд.**

На базата на анализа на проблемите, срещани при тактикотехническата работа в тренировъчния процес и състезателната дейност с глухи борци са очертани методологическите основания за създаване на система за единна жестомимична комуникация. В такъв контекст логично първата част на дисертацията завършва с формулиране на работна хипотеза.

Вторият раздел на дисертационния труд отразява експерименталната постановка за разработването на иноваторската тема и съдържа задължителните компоненти. Целта е декомпозирана в осем изследователски задачи, които докторантът Чамишки решава чрез добре планираните и представени в третия раздел на дисертацията параметри на емпиричното изследване. Посочен е подходящ инструментариум за измерване, като използваните методи са стандартни за такъв вид изследвания - включват анкетен метод, интервю, анализиране, моделиране и др.

Съотнесено към основната цел на дисертацията е представената в четвъртата част изследователска дейност, в която е отразена интерпретацията на експерименталните резултати.

Целесъобразно с достоверността на констатациите е подбрана извадката за изследването, както като брой, така и като експертен профил. Анализът на данните от анкетното проучване на 22 национални треньори и български национални състезатели потвърждават злободневността на избраната тема.

Особено внимание представлява параграф 4.2. на дисертационния труд: „Система за единна жестомимична комуникация“, в който са описани, терминувани и с посочен синоним технико-тактическите действия в спорта борба, за първи път онагледени с жест за еднозначното им възприемане. Чрез представянето на жестомимиката с фотоснимки и кинограми се постига яснота по отношение на извършваната експериментална дейност.

Най-значим принос на дисертационното изследване е емпирично установеното предимство на жестомимичното обяснение, което осигурява прибл. 2 сек. по-съкратено време на реакция при изпълнение на дадена хватка, в сравнение с другите използвани методи за комуникация с глухи спортисти по борба.

Предимството на приложената нова система, подкрепено със солидна статистическа аргументация в дисертационното изследване, се потвърждава и по време на състезание, когато треньорът през кратката почивка може да даде по-пълни указания за благоприятно развитие на резултата.

Доброто представяне на българските национални състезатели по борба в европейските и световни първенства през 2014 и 2015 година доказват ефективността от прилагането на единната система за жестомимична комуникация в тренировъчната и спортносъстезателната дейност.

В този контекст направените изводи и препоръки в дисертационния труд са коректни.

4. Заключение

Представеният дисертационен труд на Денислав Чамишки е теоретично осмисляне на професионалния опит и експериментално верифициране на нов подход в технико-тактическата подготовка на глухи спортисти чрез прилагането на единна система за жестомимична комуникация.

Считам, че дисертационното изследване заслужено може да има претенции за развиване на теорията и практиката в областта на спортотренировъчната и състезателна дейност на глухи спортисти състезатели по борба, не само в Р България, но и в международен мащаб.

С убеденост предлагам на Уважаемото научно жури да гласува „за“ предложението да се даде на Денислав Йорданов Чамишки образователната и научна степен **ДОКТОР**.

15.03.2016 г.

Член на научното жури:

/доц. Веселина Иванова, доктор/